

Список використаних джерел

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 08 вересня 2017 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.slideshare.net/oleksandrvinnyk/10-2017-80913172>.
2. Асоціація міст України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.auc.org.ua/novyna/strategiyu-racionalnogo-upravlinnya-zemlyamy-silskogospodarskogo-pryznachennya-derzhavnoyi>.

*Лисенко Галина Іванівна, кандидат історичних наук, доцент,
Волкова Світлана Петрівна, старший викладач,
кафедра українознавства ДВНЗ «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»*

РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ: ПЕРЕДУМОВИ, ХІД ПРОВЕДЕННЯ, ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ

Після підписаної асоціації з Європейським Союзом і в процесі приєднання до нього, Україна має провести велику кількість різноманітних реформ, зокрема й реформу децентралізації влади.

Термін «децентралізація» вперше згадується в Конституції Української Народної Республіки (29 квітня 1918 року): «не порушуючи єдиної своєї влади, УНР надає своїм землям, волостям і громадам права широкого самоврядування, дотримуючись принципу децентралізації» [4].

В тлумачному словнику зазначено, що децентралізація – система управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління; розширення прав низових органів управління. Децентралізація – це скасування або послаблення централізації.

Децентралізація влади – це передача політичних, адміністративних повноважень від державних органів влади органам місцевого самоврядування.

Особливістю проведення децентралізаційної реформи України є те, що фактично одночасно із нею відбувається реформа адміністративно-територіального устрою (АТУ). Проте даний факт активно замовчується, оскільки для проведення цієї реформи необхідно залучати відповідних науковців, які займаються даною проблематикою, та розширювати коло експертів [5, с.5].

Метою реформи АТУ (за аналогією з країнами Європи) в нашій країні є: створення спроможних до розвитку територій; забезпечення якісними послугами населення; створення умов для кадрового зростання в місцевому самоврядуванні. До речі, подібну адміністративну реформу намагалась реалізувати ще адміністрація Президента Віктора Ющенка, зокрема, активну роз'яснювальну для громадськості роботу на місцях проводив Роман Безсмертний.

Найбільш вагомими та основними нормативно-правовими актами, в яких закладені основні норми проведення реформи АТУ є: Закон України «Про добровільне об'єднання громад» та Методика формування спроможних територіальних громад, затверджена Кабінетом Міністрів України [2; 6].

Взагалі, ще стаття 140 Конституції України передбачає: «Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування шляхом самостійного регулювання суспільних справ місцевого значення та управління ними в межах Конституції і законів України» [3].

В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування 15 липня 1997 року, прийнято ряд базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи діяльності органів місцевого самоврядування.

В Європейській хартії місцевого самоврядування, прийнятій ще 15 жовтня 1985 року під егідою Конгресу Місцевих та Регіональних Влад Європи відзначається, що охорона і посилення місцевого самоврядування в різних країнах Європи є важливим внеском у розбудову Європи на принципах демократії і децентралізації влади.

Система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреб українського суспільства. Тому необхідно проводити реформи, які сприяли б позитивним змінам державного розвитку.

У квітні 2014 року Кабінетом Міністрів України була затверджена концепція реформування місцевого самоврядування, яка складається з трьох етапів. На першому етапі передбачається формування об'єднаних громад базового рівня адміністративно-територіального устрою України, отже перший етап реформи передбачає реорганізацію сільських рад в ОТГ (об'єднані територіальні громади) та ліквідацію районів.

На другому етапі заплановано створення нових районів, які вирішуватимуть лише те, що відноситься до компетенції району: комунальна власність, вторинна медицина, школи-інтернати і т.д. Решта повноважень районів перейде до компетенції об'єднаних громад. Іншими словами, другий етап реформи передбачає формування другого рівня АТУ країни. Оскільки громади не можуть виконувати повністю функції державних органів влади, на території кожної області передбачається формування адміністративно-територіальних одиниць регіонального рівня – префектур (повітів чи округів). Таким чином, другий етап загалом повторює французьку модель регіонального управління [5, с.7].

Заключний етап реформи стосується областей. По суті межі областей мінятися не будуть. Області перейменують в регіони. Тобто кількість обласних центрів така ж і залишиться. Змін зазнає лише форма управління. Хоча деякі дослідники вважають, що початок третього етапу все ж таки означатиме зміну кількості областей країни у сторону їх зменшення [5, с.7].

На даний момент основною територіальною одиницею стала громада. Громада має голову та виконком, який виконує всі функції з управління громадою.

За три роки, що триває процес децентралізації, ухвалено ряд необхідних законів. Найважливішим завданням реформування влади є утворення об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Територіальна громада – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, або добровільне об'єднання жителів кількох поселень, що мають єдиний адміністративний центр.

ОТГ мають більш широкі повноваження і значні ресурси, що дозволяє їм реалізовувати проекти розвитку інфраструктури: ремонтувати і навіть будувати школи, дитсадки, водогони, дороги, системи вуличного освітлення, закуповувати комунальну техніку, створювати комунальні підприємства, дбати про благоустрій навіть найвіддаленіших сіл тощо. У цьому їм допомагає держава, місцевий бізнес, сприяють міжнародні партнери.

В червні 2017 року Дніпропетровська обласна адміністрація спільно з регіональним Центром розвитку місцевого самоврядування за сприяння програми «U-LEAD з Європою» розробили Стратегію децентралізації Дніпропетровщини, яка включає 12 секторальних регіональних стратегій у різних сферах, зокрема соціальний захист населення, освіта, охорона здоров'я, ефективний економічний розвиток, місцеві фінанси, спорт, кадрове забезпечення, цивільний захист населення та безпека життя, захист дітей, культура, електронне урядування та публічні послуги, формування спроможної громади та просторовий розвиток. Стратегія є одним із важливих документів у процесі створення соціально-економічного розвитку, з використанням внутрішнього та зовнішнього потенціалів [7].

Державою гарантована фінансова підтримка проектів розвитку інфраструктури об'єднаних громад, так звана субвенція. У 2016 році у Держбюджеті було закладено 1 млрд. грн. Кошти субвенції розподіляються між об'єднаними громадами за чіткою формулою, в залежності від кількості сільського населення і площі громади. У 2016 році субвенція розподілена між 159 об'єднаними громадами: від 957 тис. грн. для найменшої об'єднаної громади до 23,2 млн. грн. – для найбільшої. У 2017 році закладено 0,5 млрд. грн. із загального фонду державного бюджету та 1 млрд. грн. – із спеціального. Бюджети деяких громад більші, ніж районні. Маленькі об'єднані територіальні громади сьогодні ресурсно більш гнучкіші, ніж районні, бо вони знаходяться на прямих бюджетних відносинах з державою.

Перші вибори місцевих голів громад і старост деяких сіл, селищ і міст відбулися восени 2015 року. У січні 2016 р. в Україні почали роботу 159 об'єднаних територіальних громад. З того часу процес об'єднання громад триває з позитивною динамікою змін.

29 жовтня 2017 року відбулися вибори у 19 об'єднаних територіальних громадах Дніпропетровщини. Тепер їх в області - 53, а до кінця року буде -56.

Це один з найбільших показників в Україні. Нові громади утворені у 12 районах області, які об'єднали 62 сільських, селищних та 1 міську ради. Вони поєднують понад 400 тисяч жителів регіону. Зараз ОТГ Дніпропетровщини об'єднують понад 70% сільського населення області. Три громади об'єдналися навколо міст районного значення – це Апостолівська, Зеленодольська і нині Верхньодніпровська.

Сподіваємося, що після завершення процесу об'єднання територіальних громад до 2020 року в Україні буде встановлена більш демократична та ефективна система державного управління, що передбачає розширення повноважень регіональних та місцевих влад.

Успішне завершення цієї реформи має важливе значення як для проведення реформування всієї системи державного управління, а ще й вимагає зміни соціально-психологічних установок громадян і збільшення їхньої ролі в процесі управління державними справами.

Список використаних джерел

1. Європейська хартія місцевого самоврядування // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_036
2. Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" від 05.02.2015 №157-19 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
3. Конституція України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitution.gov.ua/proposals/146>.
4. Конституція Української Народньої Республіки (Статут про державний устрій, права і вільності УНР) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0002300-18>.
5. Анатолій Мельничук, Павло Остапенко. Децентралізація влади: реформа №1 [Аналітичні записки]. – К.: ЦОП «Глобус» ФОП Кравченко Я.О. – 2016. – 35 с.
6. Методика формування спроможних територіальних громад, Постанова КМУ від 08.04.2015 р., №214 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>.
7. На Дніпропетровщині створили стратегію розвитку об'єднаних громад у 12 сферах // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/6001>.

*Стогова Ольга Володимирівна, канд. політичних наук, доцент,
кафедра конституційного права, теорії та історії держави і права
Сумського державного університету*

ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Найважливішою реформою у сучасній Україні є децентралізація, інституційною складовою децентралізації є об'єднання територіальних громад.